

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1954-1955.

VERGADERING VAN 15 MAART 1955.

Aanvullend verslag van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 16 Mei 1900 betreffende de erfregeling der kleine nalatenschappen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1954-1955.

SÉANCE DU 15 MARS 1955.

Rapport complémentaire de la Commission de la Justice chargée d'examiner le projet de loi modifiant la loi du 16 mai 1900 apportant des modifications au régime successoral des petits héritages.

Aanwezig : de hh. ROLIN, voorzitter; ALLARD, ANCOT, BRIOT, CAMBY, CHOT, Mevr. CISELET, de hh. CLAYS, CUSTERS, DERBAIX, DUTERNE, GEORGE, KLUYSKENS, LAGAE, MOUREAUX, NIHOUL, ORBAN, PHOLIEN, Mevr. VANDERVELDE, de hh. VAN HEMELRIJCK, VAN REMOORTELE en RONSE, verslaggever.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Dit ontwerp werd op 25 Januari 1955 behandeld in de openbare vergadering van de Senaat en opnieuw naar de Commissie verwezen omdat het een gebrek ten gronde bleek te vertonen.

Het ontwerp betreft *uitsluitend* de overneming in eigendom, wat het algemeen voorkomend geval is, bedoeld in de wet van 1900. Die wet voorziet evenwel ook in het *bijzonder geval* van de overneming in vruchtgebruik door de overlevende echtgenoot, die de eerste in aanmerking komende begunstigde is.

Aangezien verscheidene belanghebbenden zich kunnen verstaan om de overneming gezamenlijk te verrichten, kan de overlevende echtgenoot met één van de belanghebbenden een regeling treffen voor de overneming in vruchtgebruik, en de overneming in blote eigendom aan deze laatste overlaten.

Gesteld een gezin dat bestaat uit de ouders en een kind. De vader overlijdt en laat als enige erfenis een eigen goed na, namelijk het huis dat zijn gezin bewoont. De weduwe heeft dan, krachtens de wet van 1896 (art. 767, B. W.) het vruchtgebruik van de helft van het goed, maar zij kan, op grond van artikel 2 van de wet van 1900, aanspraak maken op het vruchtge-

MESDAMES, MESSIEURS,

Discuté à la séance publique du Sénat du 25 janvier 1955, ce projet a été renvoyé en Commission parce qu'il paraît contenir un vice de fond.

Le projet s'occupe *uniquement* de la reprise en propriété, ce qui est le cas général prévu par la loi de 1900. Toutefois, il y a dans cette loi le *cas spécial* de la reprise en usufruit par l'époux survivant, le premier en rang parmi les bénéficiaires.

Comme les intéressés peuvent s'entendre pour faire la reprise à plusieurs, l'époux survivant peut donc conclure un arrangement avec l'un d'entre eux pour la reprise en usufruit, laissant à ce dernier la reprise en nue propriété.

Prenons le cas d'une famille composée des parents et d'un enfant. Le père décède laissant pour seul bien successoral un bien propre, qui est la maison occupée par son ménage. La veuve, en vertu de la loi de 1896 (art. 767, C. C.) possède l'usufruit de la moitié de ce bien, mais en vertu de l'article 2 de la loi de 1900, elle peut prétendre à l'usufruit sur l'autre moitié. Inter-

R. A 4778.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

93 (Zitting 1953-1954) : Wetsontwerp overgemaakt door de Kamer der Volksvertegenwoordigers;

74 (Zitting 1954-1955) : Verslag.

Handelingen van de Senaat :

25 Januari 1955.

R. A 4778.

Voir :

Documents du Sénat :

93 (Session de 1953-1954) : Projet de loi transmis par la Chambre des Représentants;

74 (Session de 1954-1955) : Rapport.

Annales du Sénat :

25 janvier 1955.

bruik van de andere helft. Er komt een overeenkomst tot stand, waarbij de moeder het vruchtgebruik van het gehele huis krijgt en de blote eigendom aan het kind wordt toegekend.

Hoe kan, zo merkt men op, in zulk geval de blote eigenaar de verplichting nakomen om het goed persoonlijk te gebruiken ?

Voor de moeder-vruchtgebruikster zijn er blijkbaar geen moeilijkheden, aangezien het recht van de vruchtgebruiker even absoluut is als dat van een eigenaar; zij is dus in staat het goed persoonlijk te gebruiken.

De blote eigenaar evenwel kan zulk een verplichting juridisch onmogelijk nakomen. Bijgevolg zal hij, zoals de verslaggever opmerkte, niet gehouden zijn tot de betaling van een vergoeding, aangezien de gebruiksverhinderen het gevolg is van overmacht, die tot de in het ontwerp bedoelde gewichtige redenen kan worden gerekend.

Er is echter nog een moeilijkheid : zou men niet kunnen aanvoeren dat de gebruiksverplichting eenvoudig is opgeschorpt gedurende het vruchtgebruik of met andere woorden dat de uitvoering er van is uitgesteld totdat het vruchtgebruik een einde neemt.

Onzes inziens niet; waar het ontwerp de termijn op vijf jaar stelt, wordt vermoed dat elk winstbejag bij het verstrijken van deze termijn is komen te vervallen, of anders gezegd dat er geen bedrog meer mogelijk is. Dit geldt des te meer na een langere periode, wat normaal het geval zou zijn, wanneer het vruchtgebruik door overlijden vervalt.

Natuurlijk kan de vruchtgebruiker tijdens het vijfjarig tijdvak overlijden, in welk geval de blote eigenaar, onzes inziens, naar de geest der wet blijkbaar gehouden is, althans voor het nog lopende gedeelte van het tijdvak, het goed persoonlijk te gebruiken.

Maar is het wel gewenst bij het geval van de blote eigenaar te blijven stilstaan ? Het wil ons voorkomen dat de gevallen van samenloop van overname in vruchtgebruik en in blote eigendom zeer zeldzaam zullen zijn. Aan de andere kant worden blote eigendommen vrij zelden verkocht, omdat zulke verrichtingen over 't algemeen weinig voordelig zijn. Derhalve moet geen misbruik vanwege een blote eigenaar worden gevreesd.

Uw Commissie was het er over eens dat de blote eigenaar buiten de werkingsfeer van de nieuwe wet moet worden gelaten.

**

Met inachtnemen van vorenstaande overwegingen was de Commissie eenparig van oordeel, dat § 1 van het enig artikel dient te worden gelezen als volgt :

« Indien de overnemer in volle eigendom of in vruchtgebruik, zonder te doen blijken van een verandering om gewichtige redenen, het overgenomen onroerend goed binnen drie maanden na het verlijden van de overnemingsakte niet persoonlijk in gebruik neemt, is hij gehouden... ».

Dit verslag is eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
E. RONSE

De Voorzitter,
H. ROLIN.

vient un accord au terme duquel la mère reçoit l'usufruit de toute la maison, la nue propriété étant attribuée à l'enfant.

Comment en pareil cas, a-t-on fait observer, le nu propriétaire pourra-t-il se soumettre à l'obligation d'occuper personnellement le bien ?

Pour la mère usufruitière, il ne paraît pas y avoir de difficultés, le droit de jouissance de l'usufruitier est aussi absolu que celui d'un propriétaire, elle est donc à même d'occuper personnellement.

Mais pour le nu propriétaire, pareille obligation est juridiquement impossible à remplir. Par conséquent, comme l'a fait observer le rapporteur, il ne sera pas tenu au paiement d'une indemnité, l'empêchement d'occuper résulte d'un cas de force majeure, qui peut être rangé dans les motifs graves prévus par le projet.

Il reste cependant une difficulté : ne pourrait-on soutenir que l'obligation d'occuper est simplement suspendue pendant la durée de l'usufruit, en d'autres mots, son exécution serait différée à la fin de l'usufruit ?

Nous ne le pensons pas; en fixant le délai de cinq ans, le projet ne présume-t-il pas qu'à l'expiration de ce délai, tout esprit de spéculation s'est évanoui, autrement dit, il considère qu'il n'y a plus de fraude possible ? *A fortiori*, après une période plus longue, ce qui serait habituellement le cas en cas d'extinction d'usufruit par décès.

Il pourrait évidemment arriver que le décès de l'usufruitier survienne au cours du délai de cinq ans. Dans ce cas, d'après l'esprit du projet, le nu-propriétaire nous paraît être tenu d'occuper personnellement, tout au moins pour la partie du délai restant à courir.

Mais est-il souhaitable de viser le cas d'un nu propriétaire ? Les cas de coexistence de reprise en usufruit et en nue propriété nous paraissent devoir être très rares. D'autre part, les ventes de nues propriétés sont assez exceptionnelles, parce que ce genre d'opérations est généralement peu profitable. Dans ces conditions, on ne doit pas craindre des abus de la part d'un nu propriétaire.

Votre Commission a été d'accord pour dire que le nu-propriétaire devait être écarté du champ d'application de la nouvelle loi.

**

La Commission tenant compte des considérations émises ci-avant, estime à l'unanimité que le par. 1 de l'article unique doit se lire comme suit :

« Si dans les trois mois à dater de la passation de l'acte de reprise, le reprenant en pleine propriété ou en usufruit, sans justifier d'un empêchement résultant de motifs graves, n'occupe pas personnellement l'immeuble repris, il sera tenu de verser... »

La Commission, a adopté à l'unanimité le présent rapport.

Le Rapporteur,
E. RONSE.

Le Président,
H. ROLIN.

AMENDEMENT VOORGEDRAGEN
DOOR DE COMMISSIE.

ENIG ARTIKEL.

De aanhef van § 1 van het enig artikel te doen luiden als volgt :

« Indien de overnemer *in volle eigendom of in vruchtgebruik*, zonder te doen blijken van een verhindering om gewichtige redenen, het overgenomen onroerend goed binnen drie maanden na het verlijden van de overnemingsakte niet persoonlijk in gebruik neemt, is hij gehouden... ».

AMENDEMENT PRESENTE
PAR LA COMMISSION.

ARTICLE UNIQUE.

Libeller comme suit le début du par. 1 :

« Si dans les trois mois à dater de la passation de l'acte de reprise, le reprenant *en pleine propriété ou en usufruit*, sans justifier d'un empêchement résultant de motifs graves, n'occupe pas personnellement l'immeuble repris, il sera tenu de verser... »